

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Stakkels Louis!

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Stakkels Louis!", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 137. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich04-shoot-workid63790/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Stakkels Louis!

Bouchain, Maj 1816.

Min kjære, trofaste Ungdoms-Ven! Saa hilser jeg Dig første Gang fra Scheldtflodens frugtrige Bredder!

Hvad det dog er for en pæn Indretning med dette Postvæsen – sikkert, snart, for godt Kjøb at faa sine Breve expederede saa langvejs, hundrede, tusinde Mile vidt! Brevskriveriet selv ikke at forglemme! Det har ma foix ingen Flynder været, som først opfandt Bøgstaver; jeg takker ham i hans Grav, hvor den saa ellers findes; for nu kan vi To dog imellemstunder raabe til hverandre, og meddele vore uforgribelige Meninger. Jeg kan virkelig indbilde mig, at vi ere ganske nær sammen: Skillerummet er i Grunden sler ikke større end Gitteret, hvorigjennem jeg stundom discourerer med en lille Novice.

Hvad der nu var, jeg vilde sige: i det Øjeblik jeg satte Pennen til Papiret fremkøgler den – liig en Troldmands magiske Kjøp – hine gamle Historier fra vor Barndoms sorgløse Samliv, hine Begivenheder, hvis Vigtighed og dybe Betydning Ingen uden Du og jeg indseer. Jeg er nu sterkt accurat som dengang vi, efter flere Aars Adskillelse, mødtes i Kannikestræde: Du kom fra Skolen derover for at blive Student – jeg fra Academiet. Hvor Kjæften løb paa os, da vi vare komne ind paa dit Værelse, og havde sat os vis à vis, som vi Franskmænd sige: „kan Du huske dengang og dengang? da vi havde knebet Kirsebær, og vore røde Fingre forraadte os? og da vi fiskede Hundestejler i Møllebækken, og Du gik ned paa Hovedet? og da vi gjorde Kirkenøglen til en Kanon, og fik Kallecaps for vore Forsøg i Ingenieurvidenskaben? og da Du, og da vi, og da jeg, og da Du” – og saa fort videre hen ad Vejen. Eh bien! en fin! – som vi sige her i Bouchain – nu vil jeg igjen begynde med noget af det Gamle! Kan Du huske Emigranten, vor første franske Sprogmaster og Tegnelærer, pauvre *Louis*, som han kaldte sig selv? Kan Du huske hvordan vi løb ud for at møde ham, naar han skulde komme fra R*****? Jeg synes, jeg endnu grandgivelig seer ham marscherende ned ad Præste-

St. St. Blicher

gaardsbakken i sin lange mørkgrønne Frak, der stedse aaben svajer til Højre og Venstre, som om han kastede Skjødene tilside med sine skjæve Been – om Forladelse! jeg mener just ikke skjæve Been; men Du husker maaskoe, hans Knæer sad lidt indad; det klædte ham ellers godt, naar han gik. Hatten – lidt gammel og slidt var den, saavel som Frakken – sad altid højt op i Nakken og ned i Panden, lidt paaskraa over det venstre Øje, og skjulte Ansigtet lige til Næsetippen, da han næsten idelig saae nedad for sine Fødder; engang imellem saae han op; men i selvsamme Øjeblik ned igjen, ligesom En, Solen skjærer i Øjnene. Et lille smækkert Spanskrør var i uafslædig Bevægelse foran ham, som om han fejede mellem Mygsværme. Husker Du hvor bange vi blev for ham, den første Gang han kom til os, og vi vare ene i Stuen? Hans store Figur, og martialske Holdning, hans mørkladne barske Aasyn, som et tykt sort Halsklæde gjorde endnu skumlere – alt dette imponerede os ganske betydeligt. Men da han saa talte til os – hvilken Forandring i dette Grenadeergefjæs! hvor han plirede venligt med sine smaae brune Øjne! hvor trohjertigt han smilede! hvor sødt, hvor indsmigrende lød hans „mes Petits!” Det er dog sandt: en Franskmand kan ret stjæle Børne- og Kvinde-Hjerner – Mændenes med, kan jeg troe: din Fader havde neppe talt ti Minutter med ham, før de begge To bleve ganske fidele, som Burschen siger. – Det var Mandag og Fredag han skulde give os Lektioner; disse to Dage kom snart til at rangere over Søndagen i vores Almanak, saa glade vare vi ved vor petit *Louis*, som vi kaldte ham. Erindrer Du, hvor veemodigt han ofte smilte ad os, naar vi sprang ham imøde, greb fat i hans Kjolleskjød, og trak ham ind efter os? *Bien venu, petit Louis!* raabte vi til ham – pauvre *Louis!* sukkede han, og Taarerne spillede i hans Øjne, Hatten skred ned over Næsetippen, og Hagen ind i det sorte Halsklæde. Men vi havde ingen Sands for hans Sorger – vi kjendte jo endnu ingen selv. – Vite, vite! skreg vi, og slæbte afsted med ham; og saa greb han os i sine stærke Arme, og rendte ned ad Bakken med os, som en Kækkerlak.

Kan Du huske dengang han tog os med ud at see paa Mynstringen? da var han ikke pauvre *Louis*; hvor Ating lød og spillede paa ham! hvor han brystede sig – nikkede – slog Takt med Foden og Spanskrøret – „han har vist selv havt et Regiment at commandere” sagde Een, der stod noget fra os; „Cavallerist er han” sagde en Anden, „for han skræver lidt i sin Gang.” Obersten kom hen og spurgte: „Naa Hr.

Stakkels Louis!

Louis! hvad synes De?" „Ah, mon Colonel!" svarede han, „braves Garçons! Dykti Kænnæk!" Men jeg glemmer aldrig dengang vi havde lært Marseillanerhymnen over i S*****, og tog marscherende imod ham med vort skingrende: „allons, enfans de la patrie! le jour de gloire est arrivé" – „Foudre!" sprudede han forbitret, og det var virkelig, som om der foer smaae Lynglimt ud fra hans Øjne. Vi bleve forskrækkede, og holdt inde baade med Sang og Marschering. Men hans Vrede var kun en kort Overgang, en pludselig Overraskelse. „Inte syng!" sagde han alvorlig, veemodig og næsten bedende: „Stem Vis! mekker slem pour pauvre *Louis!*"

Naar jeg siden har tænkt paa vor stakkels *Louis*, er det kommen mig for, at han maa have været noget Stort før Revolutionen – en Duc maaskee; hans Navn kan ikke have været ukjendt eller ubetydeligt, siden han ansaae for nødvendigt saa strængelig at holde det skjult; thi *Louis* kaldte han sig jo kun efter sin ulykkelige Konge. Hvad om han var *Roland*? Der fortæltes rigtignok, at han havde ombragt sig selv, da han hørte, at Hustruen havde udaandet sin Romersjæl under Robespierres Guillotine; at han blev funden død paa en Vej – men hvem veed? – Siden jeg er kommen til hans Fædreland tænker jeg ofte paa ham; og hvergang jeg seer et Menneske i en lang grøn Frakke, og med Hatten ned i Øjnene, maa jeg hen og kikke ham op i Ansigtet. Er han ilive, og jeg mødte ham, kunde jeg bestemt kjende ham igjen. Han staaer livagtig for mig, saaledes som han saae ud den sidste Gang han var hos os, og kom for at tage Afsked: han havde faaet en pæn hvid Piquets Vest paa, et hvidt Hålsklæde, og en stor Brystmaal i Kraven, og var overordentlig exalteret. Han snakkede, loe, demonstrerede, sukkede, græd – det gik Alt imellem hinanden. – „Adieu, mes amis!" ja da græd vi Allesammen; vi To kunde ikke komme fra hin, vi fulgte ham lige til Porten i R*****, „A-di-di-dieu-Lu-lu-u-is!" Vi kunde ikke fatte os den hele udslagne Dag: Stylterne kom ikke igang før den næste, Norbaggen hvilede sig i hele to, og Dragen blev hængende i den store Æsk Natten over, og spoleret af Regnen. – Adieu, pauvre *Louis!* –

Jeg lever forresten saa læ. I Førstningen var alt Nyt; men nu, jeg har seet, hvad her er at see, kjeder jeg mig tit nederdrægtigt. De Andre skyde Kaniner; men Jagt er ikke min Sag. Jeg kommer i et Par Huse, hvor der er ret vakre Piger; dem passiarer jeg en Timestid med; men det bliver Man ogsaa kjed af i Længden – at sige naar Man

St. St. Blicher

ikke er forelsket, og den *Maladie* kjender jeg, Gud skee lov! ikke. Det er ellers Fanden til Tøser de franske – nævne Alting med sit reete Navn – reent ud; der er ikke et Ord i det hele *Lexicon Tabuh* for dem. Naar vore Damer vilde synke i Jorden af Skamfuldhed, saa staae de ret op og ned, og veed af ingen Verdens Ting. Jeg gaar og spadserer med en syttenaars nysselig Pige i Haven – hun bryder af midt i en Periode: „hvor vil De hen, *Mademoiselle?*“ spørger jeg; „à la chaise percée“ svarer hun ganske ugeneert; hopper ind, hopper ud igjen, tjatter til Borden af sin Kjøle, og – fortsætter Samtalen. – Og med alt dette, du Præst! ere de saa kydske som Maanen – jeg troer næsten det er fordi de snakke saa frit, og intet Forborgent har at rødme over.

Naa! om et Qvarteer skal jeg paa Vagt. Faaer jeg ikke Andet at bestille, skal jeg snart skrive Dig til igjen. – Adieu, Sjøleven!

Bouchain, Juni 1816.

Jeg har ham! jeg har ham! pauvre *Louis*, perit *Louis*, cher *Louis!* – Ecoutez! nu skal Du bareste høre!

Der er en Familie her i *Bouchain*, charmante Folk, som jeg tit besøger; Man lider mig ret godt; der for mit Snakketøj. For en tre Uger siden er Husets Damer – Mama og to Døttre – formerede med en lille forvildet Frøken fra Landet, en vittig *Carnaille*. Inden en halv Time vare vi To saa fortrolige, og skjændtes som om vi havde været Mand og Kone i tre Uger. Hun paastod, at alle Mennesker i Danmark komme til Verden med Træskoe, at vi boe i hule Træer, spise Agern og Ulvekjød, og at enhver nygift Kone faaer en Dragt Prygl i Morgengave af sin Mand. Jeg bejaede det Altsammen, og forøgede end ydermere dette smigrende Malerie med adskillige lyse Penselstrøg. Jeg fortalte hende: at alle vore Fruentimere kunne tale lige fra Fødselen af; men at de maae bære Mundkurv, som kun aflægges medens de spise og sove; at de dog have een fri Snakkedag om Maaneden, som alle Mandfolk da tilbringe under aaben Himmel; men at dem i Fisketiden ingen tilstaaes, da Silden ellers vilde blive forjaget fra Kysterne. Nu var Conversationen i fuld Gang; det gik Slag i Slag; de andre Tasker loe, klappede i Hænderne, æggede og opmuntrede os. Jeg har aldrig havt en interessantere Underholdning. Du kan sagtens vide, at jeg kommer der saa ofte, jeg har Lejlighed.

Stakkels Louis!

Forleden Dag tager *Louise* – saaledes hedder Landsbypigen – imod mig med en dansk Hilsen: „Goddag min Ær! ar di sovret vel?” Behagelig overrasket svarer jeg i samme Tungemaal; men hun erklærer, at hendes Sprogkundskab ikke strækker sig videre. Jeg tilbyder min Underviisning; hun tager mod den – dog først efterat jeg har maattet forsikre hende, at det Danske ikke skal fordærve hendes Taleorganer, eller tage Facner af hendes lille franske Mund. – *Heloise* og *Antoinette* ville ogsaa med. Det skal Altsammen drives efter en ny Methode, Penseignement mutuel (indbyrdes Underviisning) og *Louise* være Bihjælper. Der skal vælges en Læsebog. Jeg foreslaaer Paul et Virginie; men den forkastes som altfor tydsk, altfor melan- cholisk. Corinna har samme Skjæbne – den er for engelsk. Endelig bliver *Stella* eenstemmigen valgt; og nu gaar det rask: mine vaklere Elever gjøre enorme Fremskridt.

Allerbedst som jeg igaar giver min Time, siddende med Ryggen imod Døren, de andre Tre foran mig, udstøder *Louise* et Skrig, springer op, og kaster sig om Halsen paa en Mand, der staar bag ved mig. I Førstningen kan jeg ikke see hans Ansigt; thi hun bedækker det med sine Kys; men han er gammel – hans hvidsprængte Haar blander sig med hendes mørkbrune Løkker. Det er hendes cher pere; det er – vor pauvre *Louis!* Jeg kjender ham paa Øjeblikket. „Med Tilladelse, min Herre!” siger jeg. „har De aldrig været i Danmark?” – „Jo!” – „I R*****? i Aarene nogle og Halvfems?” – „Ja!” – „Husker De da ikke deres petit Chretien?” – „O mon Dieu!” raaber han, og omfavner mig – *indtarmer* mig; thi saaledes udtrykkes nærmest det franske inderlige, stormende embrasser.

Han kunde huske Alting. *Fris!* Han spurgte efter Dig, efter din Fader, efter *Jesper* Degn med den lille snollede Paryk, efter vor arrige Huusholderske – *tykkeb Satann*, som han kaldte hende – efter Morbærtræet udenfor Haugestuedøren, og efter *Peer* Kudsk, som altid titulerede ham Hr. *Laadvig!* Og hvor den gamle Mand var glad ved mig! *Louise* loe med Taarer i Øjnene – jeg havde aldrig troet, at det forvildede Dyr kunde græde – og saa sang hun med comisk Rørelse: ou peut on etre mieux etc.* I Sandhed det forekom mig, som om der pludselig var knyttet et Slægtskabs-Baad mellem hende og mig: saa

* „Hvor mon Man bedre er, end blandt sine Slægt og Venner?” – Gammelt Syngestykke.

St. St. Blicher

nær som et hængende Haar havde jeg omfavnet og kaldt hende Søster.

Han er kommen for at hente *Louise* hjem, og vilde have været bort igaar; men for min Skyld blev han til idag. Jeg kommer just nu fra at have fuldt den tilvogns. Hm! jeg er halv flau, naar jeg tænker paa, at jeg lod ham rejse, uden at faae det allerminde piller ud af ham om Fortiden, da han kom gaaende paa sin Fod til R*****; hvorfor han emigrerte? hvordan han nu er kommen til den forfløjne Datter? etc. Men jeg faaer ud at besøge ham! han boer kun en Par Timers Vej herfra, og bad mig selv ret indstændig derom – hun med, kan jeg troe: „De har endnu ikke lært mig en dansk Ari?“ sagde hun, „jeg gad dog vide, hvordan det vilde klæde mig at synge Barbarisk?“ Hm! det er naragtigt: jeg kan ikke egentlig sige, at jeg – saadan – ja, nu veed jeg snart ikke, hvad det var, jeg vilde sige. Jeg interesserer mig rigtignok for hende, forsaavidt hun er interessant at tale med; men forresten er hun mig ganske ligegyldig. Følelse har hun vel; men den bliver reent overdøvet af hendes umaadelige Leen, den drukner i bare Vittigheder. Da hun omfavnede sine Veninder til Afsked, tindrede der et Par Taarer i hendes Øjne; men til mig sagde hun blot, med et let og flygtigt Smil: „adieu, min gottske Ven!“ „Adieu, min franske Spirrevip!“ tænkte jeg; og „Levvel, min danske Ven!“ siger og mener din trofaste

Christian.

Bouchain, Juli 1816.

Siig mig engang, gamle *Frits!* hvad er Melancholie? Dersom det er denne hersens Benouelse, jeg nu undertiden sporer, saa maa jeg tilstaae: jeg kan ganske godt lide den. Veed Du hvad, *Frits!* Det er ret interessant at være melancholsk; dog troer jeg, at det bør ikke vare for længe ad Gangen, for saa forfalder Man let til Tænkning, Poesie og alskens forængelige Speculatser – Man kunde ogsaa allenfals brække Halsen, forudsat at Man i Melancholie er geneget til at løbe sin Pande mod et Huus, et Træ, eller mod en Andens Pande; eller og at hænge sig over paa Rygningen af Stolen, for gyngende at betragte Maanen. Igaar Aftes dejsede jeg saaledes baglænds ned og brækkede Baghenet – af Stolen. – Jeg vil næsten troe, at det er et usundt Sted,

Stakkels Louis!

hvor han boer vor gamle *Louis*; thi det er egentligen først siden jeg var derude, at jeg sporer hiint Hang til Eftertanke og stille Maanebetragtninger; men saa skal F – stop! jeg veed, Du kan ikke lide den Banden; og vores Armee er ligesaa slem dertil, som den, *Oncle Toby* stod ved; det maa være endemisk i Flandern. Egentlig vilde jeg sige, at – nu har jeg min S – min Troel! glem hvad det var, jeg vilde sige.

Jo! nu veed jeg omtrent, hvad det var: jeg vilde fortælle Dig Noget om *Rougemont*.

Saasnart min kjere *Louis* var rejst, blev jeg betaget af en saadan Længsel efter ham; at jeg tre Dage efter reed derud med en Vejviser i Spidsen. Om Stodets Beliggenhed kan jeg ikke sige Dig Andet, end at der var en stor Hauge med mange Trær i, og at *Louise* sad paa en Bank indenfor Stakitporten og saae ud paa Vejen. Da hun blev mig vaer, sprang hun op, aabnede Laagen, tog mig under Armen, og dandsede med mig op til Huset. Gamle *Louis* tog mod mig i Døren, og plirode saa venligt med sine smaae brune Øjne, at jeg ikke kunde bare mig for at falde ham om Halsen.

Hvilken Gjæstfrihed, hvilken Hjertelighed er dog ikke disse Franskmænd medfødt! Jeg var som en gammel Ven – som en Søn af Huset: Man vidste ikke, hvor godt Man vilde gjøre det. Fader og Datter firmede omkring mig; han kom med en Stol, hun med en Præsenteerbakke; han stoppode mig en Pibe, hun tændte den ved Solen. Og saa kom hans Kone – veed Du hvad *Fris!* hun ligner bestemt min salig Moder; naar jeg ellers havde været vant til det – men det bruges nu ikke i Danmark – kunde jeg gjerne have knælet for hende, saa ærværdig forekom hun mig, ikke formedelst Alderen – thi hun er endnu ikke langt over de Fyrgetyve – men formedelst en vis Højhed, Anstand og Værdighed i hendes Aasyn og hele Væsen.

Efter en Times levende Samtale gik Damerne bort for at besøge Middagsmaden. „De er en lykkelig Mand, min Herre!” sagde jeg. Taarerne traadte ham i Øjnene; han saae taknemmeligt og fromt mod Himlen. „Gud har mangefold erstattet mig mine Ungdoms Lidelser!” svarede han. „Kom!” vedblev han, efter et Ophold, „jeg veed, De har et deeltagende Hjerte; kom! mens vi ere alene skal De høre min Historie.” Han førte mig ud i Haugen, og fortalte Følgende.

„I dette Huus er jeg født; i denne Hauge har jeg plukket de første Blomster, og fanget de første Sommerfugle. Nu boer jeg her tilleje;

St. St. Blicher

skjøndt alle disse Ejendomme have tilbørt mine Forfædre igjennem flere Aarhundreder."

"Jeg var eneste Barn, tilkommende Herre af Rougemont, hvortil dengang hørte trende folkerige Landsbyer. Min Moder var død, før jeg kjendte hende, og min Fader forblevet Enkemand; han kunde ikke aisee mig, og derfor blev jeg hjenne til mit sextende Aar underviist i Sprog, Mathematik, Tegning og alle legemlige Færdigheder. Haugen var min Legeplads, og Skovriderens Datter *Annette* min eneste Legecammerat. Hendes Fæder boede i hiint lille Huus udenfor Haugen. Dengang laa det ved Indgangen til en Dyrehauge, som strakte sig lige til Skoven; men Dyrehaugen er forlængst tilintetgjort: Indhegningen er nedrevet, Træerne fældede, og nu seer De kun Enge og Kornagre, hvor det fordm vrimelede af store Dyr."

"Haugens Grændser – om hvilke det heed: hertil skal Du komme og ikke videre! – vare betegnede med en tæt Hække, og udenfor en temmelig dyb og bred Vandgrøvt. Engang stod jeg her, som halvvoxen Dreng, og adskilte de tætbølvede Grene med mine Hænder, for dog i det mindste at se mig om i Verden. Paa den anden Side sad *Annette* – fire Aar yngre end jeg – og flettede en Blomsterkrands. Jeg raabte til hende – hun svarte – og snart var en Samtale i Gang. Den endtes med, at jeg bad om Krandsen: hun kastede den til mig over Hækken. Jeg satte den paa mit Hoved, og gik ind med Hatten i Haanden. Næste Dag paa samme Tid var jeg atter ved Hækken – *Annette* paa Engen ligeoverfor. Vi snakkede endnu længere sammen, og gjorde ved Adskillelsen den Aftale, saaledes hver Dag at mødes. Et Par Uger fortsattes disse Stevnmøder. Jeg plukkede af Haugens skjønneste Blomster, og kastede dem over til hende; hun sendte mig dem tilbage i Krandsen. „Kom over til mig!“ sagde hun en Dag. „Jeg maa ikke,“ svarte jeg; „men kom Du til mig!“ „Jeg kan ikke,“ sagde hun, „Grøvten er altfor bred.“ Jeg banede mig en Vej under Hækken, og saae at hun havde Ret. Fivad var her at gjøre? Jeg grundede forgjæves den hele Dag – om Natten udfandt jeg det: en Fjæl maatte lægges over Grøvten. I Gartnerhuset fandt jeg een, slæbte den hen til Stedet, og fik den med *Annettes* Hjælp lagt over det Vand, som adskilte os. Jeg traadte ud, rakte hende Haanden, og snart stod hun hos mig inde i Haugen. Hvilken Glæde! op ad een Gang og ned ad en anden, fra Løvhytte til Løvhytte, fra Blomst til Blomst! Med Skjørtet fuld satte hun sig paa en Græsbank, og bandt – jeg plukkede

Stakkels Louis!

Kirsebær, og puttede hende i Munden. – Tilgiv mig, min Herre! at jeg opholder Dem saalænge med Begivenheder, som maaske kun interessere mig selv; men De vil undskyldte mig, naar jeg siger Dem: at min Kone – det er den lille *Annette*. Her er det Sted, hvor jeg lagde Fjælen over Grøvten; netop der krøb vi under Hækken; af hiint store Kirsebærtræ – det var dengang kun lille – plukkede jeg Bær til hende; og derunder var den Græsbænk, hvor min Fader førstegang traf os. „Hvem er Du?“ sagde han. „Jeg er *Annette*,” svarede hun, og blev ved sit Arbejde. Glutten behagede ham; han tillod mig at lege med hende et Par Timer hver Dag.”

„Vi legede sammen i sex Aar; vi arbejdede ogsaa: hun lærte mig at binde Blomsterne – jeg lærte hende at tegne dem. Min Fader fattede saadan Yndest for den Lille, at han lod hende tage Deel i mange af mine Underviisninger – saameget heller som jeg i hendes Nærværelse viste mig langt flittigere, end naar jeg var ene. Saaledes lærte hun Fransk, Italiensk, at skrive, tegne og spille paa Guitar – langt mere end en Skovriders Datter dertid havde godt af at vide. Uden denne Revolution, som rystede hele Verden, skulde en saadan Opdragelse have været hendes Ulykke.”

„Jeg gik i mit syttende Aar – jeg maatte ikke længere være Barn. Jeg skulde træde i mine Forfædres Spor paa Ærens Vej; jeg skulde løfte deres Sværd for min Konge. Siden Slaget ved *Minden*, hvorfra min Fader hjembragte en stiv Arm, havde han ophængt det paa *Charosternes* uplettede Skjold. Nu rakte han mig det mod de Ord: for din Konge, dit Land og din Ære!”

„Jeg kom til *Brienne*, og var i tvende Aar Cammerat med et Menneske, der siden satte Bourbonnernes Krone paa sit Hoved. Jeg gik derudfra som Lieutenant ved et Cuirasseeregiment, der ikke havde Andet at bestille, end at ride fra een Garnison til en anden. Saaledes henranåt syv Aar af mit Liv, om hvilke jeg ikke kan fortælle Dem Andet, end at jeg hver Maaned regelmæssig skrev til min Fader, tænkte tit paa *Rougemont*, og stundom paa *Annette*; delte min Tid mellem Exercits og Læsning; delte Pung, men ikke Udsvævelser med mine Cammerater.”

„Efter otte Aars Fraværelse gjensaae jeg mit Fødested. Regimentet var da forlagt til *Rouen*, og jeg erholdt fire Ugers Permission. Hvem skulde jeg her først møde, uden *Annette*? Hun var paa Slottet som Gouvernante for to forældreløse Niecer, som min Fader havde taget

St. St. Blicher

til sig. De gik spadserende paa Vejen hist. Jeg kendte slet ikke min Barndoms Legesøster; hun var nu voxen, en stor og majestætisk Skabning, i sin Ungdoms fulde Flor, og dertil standsmæssig klædt; men hun kjendte mig, og hendes Rødmen viste, at hun ofte maatte have tænkt paa mig. Hvad skal jeg sige Dem, min Herre? De kan selv gjætte det: inden de fire Ugers Forløb conjungerede vi Amo* igjennem alle tempora. Vi begyndte med Præteritum – Fjællebroen, Blomsterkrandsene, Kirsebærrene o.s.v., formerede deraf et himmelskjønt Præsens, og standsede først ved Futurum, da den gamle Baron *Beibone de Charost* overraskede os i Participio** med Mund og Barm ved Barm."

"Han lod, som om han Intet havde seet, og kaldte paa mig. Jeg fulgte ham i ængstelig Forventning. Først i Stadsestuens mellem mine Forfædres Billeder standsede han, og vendte sig mod mig. „*Louis Beibone de Charost!*“ sagde han: „Du kan ikke ægte Skyttens Datter, og Du *maa* ikke forføre en uskyldig Pige! Gaae, lad din Hest sadle, og rid strax tilbage til din Garnison!“ – Jeg adlød – jeg kyste hans Haand, og forlod Rougemont, uden at have taget Afsked med *Annette*."

"Revolutionen tog sin Begyndelse. Kort efter min Tilbagekomst til *Rouen* blev Notablerne sammenkaldte. De kjender vist saameget til hiin frygtelige Begivenhed, at jeg i min Fortælling kan indskrænke mig til det, som umiddelbart vedkommer min egen Skjæbne. Mit Regiment, der talte lutter gammeladelige, ægte royalistiske Officierer, blev opløst. Jeg drog hjem: *Annette* var ikke mere i Rougemont; min Fader havde forlængst skaffet hende en meget fordeelagtig Høvmesterindeplads i Arras. – Urolighederne tiltog; Emigrationen var allerede i fuld Gang. Mange Adelsmænd kom paa deres Udvandring til Rougemont, og raadede min Fader at følge Strømmen. Men han var ikke til at overtale; han ansaae Uvejret for en blot forbigaaende Byge; han ahnede ikke, at det var en Landtorden, hvis Rædsler og Ødelæggelser skulde strække sig over den halve Verden. Et pludseligt Lynglint aabnede hans Øjne; men kun for at vise ham den Afgrund, det nu var for silde at undflye."

En Morgen vækkede Man mig med den Tidende: at Gaarden var

* Jeg elsker.

** Elskende.

Stakkels Louis!

omringet af Bønder og Andre, der saae ud som Kjøbstædpøbel. Jeg kastede mig i Klæderne, greb mine Pistoler og min Kaarde, og ilede ned. Min Fader mødte mig ubevæbnet i Vestibulen. „Læg dine Vaaben bort, *Louis!*“ sagde han, „her kan intet Forsvar finde Sted; vi maae tale os tilrette!“ Jeg fulgte ham ud paa Trappen, mod hvilken Oprørshoben trængte frem, under Sang og Skraal; vi bemærkede i den flere af vore egne Bønder. „Børn!“ sagde min Fader, mildt og roligt, „hvad ville I?“ „Dit aristokratiske Blod!“ lød en Stemme midt inde fra Flokken. „Mit Blod“ svarte han „har jeg offret mit Fødeiland i mine stærke Dage; nu er jeg en Invalid; ville I have mine forskudte Lemmer, saa tag dem; men skaan min Søn!“ Oprørerne begyndte at skamme sig, de Forreste trængte lidt tilbage, da lød atter hiin Røst: „Ned med Tyrannen!“ „*Lebon!*“ raabte min Fader, „var jeg en Tyran, da jeg eftergav jeres Fader alle hans Restancer? og da jeg laante ham Sædekorn, som jeg aldrig har krævet tilbage?“ „Det er sandt han siger!“ lød en anden Stemme; „han har aldrig været os en streng Husbond.“ „Hvishvas, Nonsens!“ skreg *Lebon*, „Alle de Adeliges Dyder ere kun glimrende Laster!“ Et vildt Bifaldsbrøl fulgte dette Indfald. „Gjør nu kort Proccs!“ lød det igjen, „stød ham ned! han spiller under Dække med *Capet* og den østerrigske Tæve.“* „Lad saa Loven slaac ham!“ sagde en Anden; „lad os føre ham og hans Hvalp til Arras! der er flere af den Ulveyngel!“ Dette Raad blev eenstemmigen antaget: en Deel omringede os, og førte os bort; en anden trængte ind i Huset, og udplyndrede det. – Paa Vejen til Arras vare vi ofte i Fare for at blive myrdede; men den, som havde raadet at fængsle os, og i hvem vi gjenkendte een af min Faders forrige Tjenere, gik bestandig nær ved os, og holdt den rasende Hob tilbage med den Forestilling: at vi vilde worde offentlig henrettede og saaledes yde Folket en værdigere Hævn.”

„To lange sørgelige Aar tilbragte vi i Fængslet. Imidlertid havde Anarchiet rejst sin blodige Throne, Guillotinen, over hele mit ulykkelige Fædreland. Conventet rasede, og udsendte sine Bødler fra Paris til alle de andre større Stæder: til Arras kom *Lebon*, dette afskyelige Uhyre, hvis Navn aldrig vil glemmes i denne Stad, saalænge den endnu har een Steen paa den anden. Fængslerne fyldtes; Mordmaskinen blev oprejst, og begyndte sit blodige Arbejde. Hver Dag

* Autri-ehienne.

St. St. Blicher

hente de den nogle af Fangerne, og andre kom i deres Sted. Min Fader og jeg havde af Artestforvareren lejet os et særskilt Værelse; thi vi havde førend Bortførelsen fra Rougemont hemmelig forsynet os med Penge."

"En Morgen, da jeg som sædvanlig, kom iad i det almindelige Forsamlingsværelse, for at tage Afsked med de Dødsdømte, og lede efter Venner eller Bekjendte blandt de Nysankomne – faldt mine Øjne strax paa een af de sidste: det var *Annette!* Jeg trængte mig hen til hende – hun sank med et Skrig til mit Bryst. „Døden, min Elskede!" raabte jeg, „gjør os nu Alle lige! Nu er Du min for evig –" „– for Evigheden!" hvidskede hun. Ulykken hæder ofte; men den kan ogsaa blødgjøre og forædle: Man orningede os med Deeltagelse, med Lykønskninger og Beklagelser.

„Arme Pige!" sagde jeg, „hvad er din Brøde?" „At jeg elsker Dem" svarede hun. „Kom med til min Fader!" raabte jeg „nu vil han velsigne sin Søns Elskede. Al Standsforskjel er ophævet, og der gives nu kun Gode og Onde: de Sidste sejre, derfor maae de Første slutte sig desfastere tilsammen!" Min Fader modtog hende med aabne Arme. „*Annette!*" sagde han, „jeg billiger deres Kjerlighed; thi Skillevæggen mellem Dem og min Søn er nedrevet – elsker hverandre! men tænk paa, at eders Ægteskab først skal fuldbyrdes paa hin Side af Graven!"

„Jeg spurgte om *Annettes* Skjæbne, og hun fortalte."

„Siden jeg forlod *Rougemont*, har jeg – paa eet Punct nær – levet ret behageligt i den brave *Lefevres* Huus. Længe beskyttede hans borgerlige Stand ham for Mistænke og Forfølgelse; men han var riig, det fordømte ham. For to Dage siden underrettedes han hemmeligt om, at han var denunceret, som den, der honorerede de Vexler, Emigranterne i Udlandet lod trække. Han samlede strax alle sine rede Penge og Kostbarheder, og flygtede til en Ven paa Landet. Sit Contoir overgav han til en tro Betjent – sit Huus og sine Børn til mig. Jeg tilbragte fire og tyve Timer i ængstelig Forventning. Imorges fløj Døren op, og, efterfulgt af fire Nationalgardere, indtraadte en Mand med en støvet Hat, en aabentstaaende luvslidt Frak, lange Matrosboxer og korte slubbrende Støvler. En stor krum Sabel slæbte efter ham henad Gulver. „Hvor er *Lefevre?*" raabte han. „Jeg veed det ikke, Borger!" svarede jeg. „Er Du hans Kone?" – „Nej." – „– Hans Datter?" – „Nej." – „Hans Maitresse?" – „Jeg er fransk Borgerinde!"

Stakkels Louis!

sagde jeg. „Godt!“ raabte han, „vil Du elske mig? jeg er *Lebon*, Medlem af Nationalconventet, den souveraine Nations Repræsentant, og Frihedens Forsvarer. Arras-Borgere!“ sagde han til Gardisterne – „gjennemseger Huset, og seer efter, i hvilken Krog Aristocraten har forstakket sig!“ De gavede sig nu til at lede i alle Værelser. Han vendte sig atter til mig: „Borgerinde! jeg kan godt lide Dig; vil Du følge med og lette mig mine uhyre Arbejder? Vil Du dele en ægte Republikaners Seng?“ Jeg rejste mig i Harmen og raabte: „Nej!“ Han smilte og strøg sig om sin Knebelsbart: „Hvem vil Du da helst omfavne – mig eller Guillotinen?“ „Den Sidste!“ svarede jeg. „Ogsaa godt!“ raabte han, „Du er en fri Borgerinde, Du skal have din Villie!“ En Gardist kom just ind; *Lebon* sagde til ham: „see her har vi een af de Damer, der blande Kortet for Emigranterne –!“ „– Meget rimeligt!“ afbrød denne, „for hun har længe været hos *Charost* paa Rougemont.“ „Bravo!“ raabte *Lebon*, „han sidder her i Fængslet og venter sin velfortjente Straf – lad denne barmhjertige Søster komme hen og trøste ham! Lystig, min Stukke! Du skal snart danse Carnaguetolen!“ Gardisten gjorde en Entrechât, og bød mig sin Arm: „Maa jeg engagere deres Naade?“ raabte han, med et spottende Smil. Jeg bortstødte hans Arm, og ilede foran ham til Fængslet.”

„Næste Morgen bragte os vor kjære gamle Præst fra Rougemont – en sand Trøster for os, en modig Vejviser paa den blodige Bane, hvis Betrædelse forestod os ethvert Øjeblik. Han opdagede snart Forholdet imellem *Annette* og mig, og saae tillige, at min Fader billigede det. „Hr. Captain!“ sagde han en Dag til mig, „De og *Annette* elske hverandre; deres Kjerlighed er reen, thi dens Maal ligger i Aandernes Land; men lad den allerede her werde helliget ved Religionens Sacramente! Lad mig forene dem ved Kirkens velsignede Baand – ikke som Elsker og Elskerinde; men som Mand og Kvinde skulle de da træde for den Allerhøjestes Dommertrone!“ Denne Tanke, som hidtil endnu ikke var faldet mig ind, vakte de heftigste Følelser i min Sjæl: *Annette* min Hustru – og dog for mig reen, hellig som en Engel, som en forklaret Aand – denne Forestilling havde noget sødt, ophøjet Sværmerisk; men – vilde ikke denne inderligere Forening gjøre Døden bittere? og om nu denne fordrede kun Een af os? om den Anden muligen skulde werde frikjendt? Dog mine Tvivl forsvandt alle i det henrykkende Haab: at kunne kalde *Annette* min Hustrue – om endog kun een eneste Dag. Vi talte med min Fader: han gik snart

St. St. Blicher

over til vor ærværdige Vens Anskuelse. Vi talte med *Annette*: hun vægrede sig, hun fremkom med een Indvending efter den anden; hun vilde endog heri see noget Formasteligt, en Slags Trods mod det urandsagelige Forsyn, hvis Styrelse ikke syntes at tillade os nogen nærmere Forening i dette Liv. Men hvorlænge kunde hun vel modstaae Præstens Forestillinger og Elskerens Bønner? Vi bleve viede saa kirkeligt, som det i et Fængsel lod sig gjøre. Acten foregik i den fælleds Forsamlingsaal, og alle vore Medfangne ønskede os tillykke, og viiste en Glæde, som om vi havde befundet os i fuldkommen Frihed; og denne Dødens Forgaard gjenlød af et Gildelaugs muntre Larmen. „Ret Broder!” raabte en fordums Krigscammerat til mig, „hold Du kun Døden for Nar, og strjal fra den graadige Knokkelmand enhver Glæde, som Livet endnu har tilovers for Dig!” Min Fader befriede nogle af de Louis'orer, som skjulte sig mellem hans Skoosaaler, og et festligt Maaltid – Overflod af Mad og Viin – indbød snart alle Fangerne til en Nydelse, der – for sex af dem var den sidste.”

„Mod Enden af Gildet, som Stemningen var muntrest, og Skaalene gik flittigst omkring, indtraadte vor daglige Gjæst – den Herre, som afhentede de Indstævnte til Revolutionstribunalet, hvorfra der gik kun een Vej, den til Retterstedet. Ved Synet af denne Dødsherold forstummede Selskabet, Samtalen standsede og de fulde Glas bleve satte ned igjen. „Hvem gjælder der nu?” denne Tanke gjennembevævede alle Hjerter. *Annette* greb min Haand: „O Gud, *Louis!*” sukke hun ængsteligt. Charon – som vi kaldte ham – fremtog sit Papiir, og begyndte at oplæse Slagtoffernes Navne. Det første var *Louis!* – *Annette* udstødte et Skrig, og omspændte min Hals med sine Arme; hun trykkede sit Ansigt ind mod min Barm, som om hun der kunde undgaae at høre den frygtelige Lyd af mit Navn. „*Louis – Louis – Bet –*” Han stannede, og kunde ikke læse Navnet. Hvilken rædsom Forventning, hvilken pinefuld Spænding! En opmærksom Tilskuer maatte snart kunne have talt, hvormange der iblandt os heed *Louis*. Et ungt Menneske – en fordums Kjøbmand – sprang utaalmodig op. „Det er Skade” raabte han, „naar Embedsmænd ikke kunne læse; jeg hedder *Louis*, og gad dog vide om det er min Dag idag?” Han gik hen, saae over Charons Skulder og læste: „*Louis Beibouillere!* Rigtigt! saaledes hedder jeg.” Han gik rask tilbage til sin Plads, fyldte Glasset, rakte det ivøjret og raabte med høj og munter Stemme: „Mine Herrer og Damer! de maae tilgive! en vigtig Forretning byder

Stakkels Louis!

mig at gjøre Brud paa et godt Laug – velbekomme os alle sammen! à revoir!*

Han stak sit Glas ud, og sagde: „Nu vel, min gode Færgemand! hvem flere i Baaden?” „*Pierre Guignaud!*” lød det. En Flinkfyr, før Revolutionen een af Byens Cavalerer, rejste sig op og sagde: „Her er jeg! Man siger Motion skal være sund ovenpaa Maden – faaer jeg en Dame til Borddansen?” „Dertil kan blie Raad!” svarte Charon, „her har vi en – *Henriette Prunel!*” En ung, smuk, meget bleg Pige rejste sig, og skjød sin Stol tilbage: en pludselig Rødme overfoer hendes Ansigt, der virkelig syntes oplivet af en uventet Glæde. „Eh bien, Mademoiselle!” raabte Friskfyren, „vi To komme ikke mere til at sidde over.” „*François Derutte!*” vedblev vor Charon. En gammelagtig Mand – fordums Søofficier – saae sig langsomt om efter Oplæseren. „Jeg er strax klar til at lette” sagde han med huil Røst; spiste derpaa reent af sin Tallerken og tømte sin Flaske. „*Marie Maudon!*” lød det igjen: en ung femtenaarig Pige segnede besvimet om i sin Moders Arme. „O, I Tyranner!” skreg denne, „hvorfor hende? hvorfor ikke mig Ulyksalige?” „Madam!” bemærkede Springfyren „de yngste og skjønneste gaae først fra Haanden.” „*Baptiste Ramoneur!*” lød det sidste Gang, og Oplæseren sammenlagde og gjemte den frygtelige Rolle. En Oiding – en ubeediget Præst – foldede sine Hænder, og sagde med en Helgens fromme, milde Aasyn: „Jeg takker Dig, min Gud og Skaber! for dette Maaltid, hvormed Du før sidste Gang har vederqvæget mit gamle Legeme! Jeg nedlægger det nu snart i det Støv, hvortil det er taget – giv mig og os Alle en salig Opstandelse ved dit evige Naadesbord – Amen!” Han rejste sig, bukkede for hele Selskabet, og fremraakte først den indtrædende Slutten sine Hænder at binde. De Andre fulgte hans Exempel, efter en kort Afsked med deres kjerreste Venner eller Bekjendte. Spræderen kunde endnu ikke bare sig; men sagde i Forbigangen et tvetydigt Bonmot til Bruden.

„Da de Dødsdømte vare borte, hensank alle Tilbageblevne for en Stund i taus Vemodighed, til min foromtalte Krigscammerat først opmandede sig, og sagde: „Atter en Opsættelse af fire og tyve Timer! lad os ikke græde dem bort, mine Venner! Tænk paa, her er Bryllup; de Nygivte maae ikke see andre end glade Ansigter!” Han fyldte sig Glas, og istemte en munter Vise. Jeg omfavnede min Brud, under en stormende Blanding af Glæde over denne korte Frist, og

* Paa Gjensyn.

St. St. Blicher

Frygt for den dunkle, dødssvangre Fremtid. Min Fader kom hen, og indsluttede os Begge i sine Arme."

Saavidt i sin Fortælling kom min kjere *Louis* – jeg kan ikke ret værne mig til at kalde ham *Charost* – da et Par hvide Hænder foldede sig over hans Øjne; han drog dem ned til sine Læber og kyste dem; det var *Louise!* hun havde med en Sylphes eller Alfes Lethed (jeg veed ikke, hvilken Lignelse passer bedst; derfor tager jeg dem begge to) listet sig hen til den Bænk, hvorpaa vi sad. Hun betragtede mig vist et Par Secunder, derpaa foer hun med sit Lommeklæde hurtigt hen over min Kind. „Jeg kan see," sagde hun med et fortrydende Smil, „at denne Taars tilhører Familien Charost – Fader! nu har Du fortalt denne blødhjertede Barbar din Historie?" Han greb min Haand med et inderligt Tryk, og bøjede sit Ansigt bag over – Datteren bedækkede det med Kys. „Mig ogsaa, Papa!" hvidskede en sød, bævende Stemme, og Hustruen sank ned ved hans Side, og slyngede Armen om hans Hals. Det er en velsignet Familie.

Da vi havde spist maatte jeg tage Afsked; men jeg har Slutningen af hans Historie tilgode – den henter jeg i Morgen. Det, jeg allerede har hørt, forekommer mig som et opdigtet Eventyr: jeg kan ikke ret forestille mig, at Herren og Fruen paa Rougemont ere hinc til Døden indviede Offere – jeg brister af Nysgjerrighed efter at erfare deres utroelige Frelse. Imidlertid drømmer jeg om intet Andet, end Sansculotter, Revolutionstribunaler, Guillotine og – Bryllup. Det løber rundt i mit Hoved – Adieu Frits!

Bouchain, Juli 1816.

Frits! jeg er forelsket. Længe mærkede jeg, at det var ikke rigtigt far; først troede jeg, det var Melancholie; siden blev jeg bange for at det skulde være en Begyndelse til Brystkramp; men nu veed jeg bestemt, det er slet ikke Andet, end Kjerlighed – jeg elsker den Hex, den *Louise* – faaer jeg hende ikke, saa dør jeg – adieu! Dog stop lidt! jeg har mere at fortælle Dig, naar jeg blot kan samle det; men hun staaer uafsladelig for mig den velsignede Glut! jeg seer allevegne det søde Gefjæs: det svæver paa Spidsen af min Pen, og danser op og ned mellem Linierne. – Naa! vær nu ordentlig, Du forvildede Tøs! og lad mig have Ro at skrive til min kjere, kjere *Frisemand!* Du kan jo krybe ind i mit Hjerte saalænge, og blot holde Dig fra mine Papirer! – Saa! sid Du nu der! –

Stakkels Louis!

Hvor var det vel vor *Louis* slap i sin Fortælling? Rigtig! det var ved Brylluppet i Fængslet. – Han indføres atter talende:

„Taffelet var ophævet. Min Fader, Præsten og vi to Ægtefolk trak os tilbage fra Selskabet, og tilbragte i vort Værelse det Øvrige af Dagen. De vil maaskee neppe troe det; men jeg forsikrer Dem; endskjøndt det dræbende Staal hang i et Haar over vore Hoveder, vare vi dog cristige eller forvovne nok til at holde fast paa et Haab, der ikke var rimeligere, end den Febersyges phantasiske Drømme. – Det var paa vor sædvanlige Sengetid: min Fader begyndte at nikke; Præsten rejste sig for at bede Godnat, og ledsage *Annette* til det Værelse, jeg hos Shutteren havde lejet for hende. Jeg trykte et brændende Kys paa hendes Læber: „Sov sødt, min søde Brud!” hvidskede jeg, og udbredte mine Arme til endnu een Omfavnelse; men den gamle Præst satte sin Haand blidelig for mit Bryst: „Kjære Søn!” sagde han, „hun tilhører allerede Himlen; hun er dens indviede Brud – *Abeilard!* elsk og frasiig Dig din *Heloise!*” Han drog hende med sig, og Døren faldt til.”

„Min Fader laa allerede i en dyb og rolig Søvn. Jeg sad endnu halv afdædt paa Kanten af min Seng – vaagen og dog drømmende: da stod *la Fosse* – Cuirasseerlieutenanten – foran mig; jeg havde ikke mærket hans Komme. „*Charost!*” hvidskede han, „er det en Maneer? Bruden har vist længe ventet, og De sidder endnu her? Hvad er det for anachoretiske Grimasser?” „*La Fosse!*” sagde jeg, „hvad tænker De paa, lige ved Gravens Rand?” „– Vi gaar Alle paa Gravens Rand” – svarte han „*frie* og *ufrie* – idag Bryllup, imorgen Begravelse: det kan hændes uden Guillotine. Naar Man vilde altid tænke paa Døden, der kan være vore Tyranner maaskee nærmere end os, saa skulde Man aldrig gifte sig; men lade Menneskeracen reent uddøe. Er De en Brudgom? er De en Krieger – fransk Ridder, og frygter for Døden i det Øjeblik Livets saligste Time slaar for Dem?” „Ak Cammerat!” sukkede jeg „hold op at friste mig! Guillorinen staaer bag ved Brudesengen.” „Den staaer ogsaa bag ved deres egen!” sagde han ærgerlig, „nyd saa længe De kan! jo kortere deres Tid skal være, jo mindre har De at skjænke bort; tag derfor med Alt hvad der bydes Dem! Viis Døden, at De ikke ændser den! eller om De saa hellere vil: viis Forsyner, at det endnu ikke har mistet deres Gillid!” Han slukkede Lyset, tog mig ved Armen, og førte mig med sig. Jeg lod mig lede, som en Beruset. Ved *Annettes* Dør stod Sluttersens Kone

St. St. Blicher

med en Lampe. Hun smilede, satte en Hovednøgle i Laasen, og lukkede sagtelig op. *La Fosse* skjød mig ind, og trak Døren til sig."

„Otte Dage indrømmede Skjæbnen os – paa den niende slog Adskillelsens Time. Vor Charon oplæste, som sædvanlig, Slagtoffernes Navne. Tre Uvedkommendes bleve nævned; det fjerde var *Annette Dubois!* Samlingen forlod mig; jeg fornem ikke det Afskeds-kys, hun trykkede paa min kolde Pande. Jeg vaagnede i en Feber, som for fjorten Dage berøvede mig Forstanden, og skjænkede mig en lykkelig Bevidstløshed. Da Bevidstheden omsider vendte tilbage, forekom det mig, at jeg havde sovet hele Aar: mit Giftermaal, min korte Lyksalighed i min Hustrues Favn, hendes Bortgang – Alt fremstillede sig i min Erindring som en længstforsvunden Ungdomsdrøm. Velgjørende Selvbedrag! Tiden, som læger alle Saar, havde ved Sygdommen faaet en saadan Udstrækning for mig, at mit Hjertes dybe Vunde allerede syntes langt ældre, og derfor mindre farligt og smertefuldt. Uden denne Aandsfraværelse, uden denne Legemsudmattelse, skulde jeg neppe have overlevet hiin Catastrophe – hvad siger jeg? denne Sygdom frelste virkelig min Fader og mig fra Guillotinen; De skal høre hvorledes!"

„Da jeg var kommen til mig selv, var den første, jeg spurgte efter, vor kjære Præst; den anden *la Fosse* – thi *Annettes* Navn kom ikke over mine Læber; der laa begravet og indgravet i mit Hjerte, som en hellig Løndom, der gjemmes til Evigheden." – Min Fader foldede sine Hænder, og saac til Himmelen: „Hisset min Søn!" sagde han, „Iønner Gud de Ædle, som gik i Døden for Dig og din Fader! – Hør og velsign deres Minde! Tilbed et Forsyn, der atter kalder Dig tilbage til Livet og Friheden! – For otte Dage siden havde jeg i fire og tyve Timer Intet seet til disse vore Venner, der stedse skiftedes til at vaage og pleje Dig. Du var falden i en dyb Søvn. Jeg gik ind i Forsamlingsstuen – de vare ikke der. Jeg spurgte om dem: een af Fangerne fortalte mig, at de alt den forrige Dag vare guillotinerede. Dødsherolden havde kaldt paa *Charost*, Fader og Søn. Fader *Tirlemont* traadte frem under mit Navn, og raabte til Forsamlingen: „Min Søn *Louis!* hvor er Du!" „Her!" svarede *la Fosse*. Tribunalets Officiant og Vagten kjendte hverken dem eller os; de øvrige Fanger taug, grebne af Beundring over en saadan heltemodig Opofrelse. Man vidste, at *Leban* paa nogle Dage havde forladt *Arras*; deres ædle Bedrag lykkedes – de lede Døden for os. Fromme *Tirlemont!* Du fulgte din Frelsers Exempell

Stakkels Louis!

Arme la Fosse! dit Hjerte var nu kun tilgængeligt for een Følelse – Venskabscts. Du havde samme Dag erfaret din Moders, din Søsters og din Elskedes Henrettelse i Nantes. Og her, min Søn! hør hvilken frelsende Stemme tilhvidsker os i Røverhulen!" Han fremdrog en lille Billet, og læste: „Min gamle Velgjører! mindes De endnu deres *Jean Petit*? han som havde saadan uimodstaelig Lyst til Søen, og som De lod undervise i Navigationen, og som De forsynede med Klæder og Penge? Det er nu tyve Aar siden jeg forlod Rougemont og gik til Martinique. For tre Aar siden kom jeg tilbage derfra, og bosatte mig som velhavende Kjøbmand i Douanenez. Revolutionen rev mig ind i sin Hvirvel: jeg greb Kaarden, og befinder mig nu 20 Maaneder her i Arras, som Bataillonschef. Jeg staaer mig godt med et af Tribunalets Medlemmer. Han viste mig Listen over de Fangne og Henrettede, og samme Dag skulde De og deres Søn høre til de Sidstes Tal. Jeg blev i Retten, for at prøve Noget til deres Redning: da seer jeg den ærverdige Pater *Tirlemont* og en Ubekjendt, som tilegne sig deres Navne. Jeg mærker Hensigten og tier. Af en Veninde – hvis Navn Intet gjør til Sagen – erfarer jeg, at de Begge endnu vare ilive. Ved samme Veninde lader jeg Dem vide: at jeg ved Midnatstid den 13de Dennes (det er Overmorgen) indfinder mig ved Fængslet. Hun skal hjælpe dem ud. Vi gaae til min Bopæl, hvor passende Forklædning og falske Passe vil bringe dem over Grænsen. Jeg veed, De er uskyldig i den Brøde, hvorfor De er beskyldt, og at den gode *Lebon* har et Horn i Siden paa Dem fra gammel Tid af. De var engang min Veigjører – en Fader for mig, og -- Taknemmelighed er en republicansk Dyd. Mit Brev maa De for Følgernes Skyld tilintetgjøre!" – Han brændte det, saasart jeg havde erfaret dets Indhold."

„Lyst til Livet opvaagnede atter hos mig, især da jeg saae, at min Fader endnu elskede det. Vor Flugt blev besluttet, og lykkedes. *Petits* Veninde – Arrestforvarerens smukke Datter – hjalp os ubemærkede ud; vor Frelser modtog os, og ved hans Bistand og Pengeunderstøttelse naaede vi uden Hindring Tydsklands Grændser."

„Flere beskrev os Danmark som et godt Land for Fremmede, og vi besluttede at søge vor Tilflugt der. I Hamborg faldt min Fader i en tærende Sygdom – en Følge af Sorg, Fængslet og Flugtens Besværligheder. Ak! hans jordiske Levninger fandt et Hvilested paa hiiin Side Elben. Han døde i mine Arme, og jeg var ene i Verden, uden Fødeland, uden Slægt; næsten uden Penge. Min Kummer var stor!

St. St. Blicher

dog – min Constitution var endnu stærk nok til at modstaae saamange og dybe Sjælslidelser. Jeg vandrede fra Bye til Bye – stedse mod Norden; jo længere fra mine Gjenvordighedens Hjem, jo bedre! R***** blev – som De veed – min Landflygtrigheds Maal.”

Her bleve vi atter afbrudte; men Slutningen haaber jeg skal snart følge. Fruc *Charost* kom ind med en bekymret Mine, og leverede ham et Brev. Han læste det, rynkede Panden, knugede det sammen, og gik nogle Gange hæftig op og ned ad Gulvet. Jeg følte, at jeg ikke turde opholde mig længere, og reed. Idet jeg lod min Hest gaac ganske langsomt forbi Haugen, saac jeg over Hækken *Louise* siddende i en Haugestol. Hendes Hoved var bøjet tilbage, hun holdt et Tørklæde over Øjuene – jeg kunde see, at hun hulkede. Da, *Frits!* da faldt det som Skjel fra mine Øjne: en trykkende Smerte i mit Bryst sagde: „*Christian!* Du elsker hende!” Og hun? – Gid F..... havde alle Vagter, Regnskaber og Skyldbøger, og alt det forbandede Kram! Før om otte Dage faer jeg ikke min Skjæbne at vide – om jeg ikke creperer forinden af Utaalmodighed.

Rougemont, August 1816.

Allerkjæreste Frits!

Idag skrive vi – lad mig see! den 6te – ja saa kan Du ikke faae Brevet til den 7de; det er Skade! for ellers vilde jeg bede Dig tømme en Flaske Præsteviin – om Du ingen bedre har – til Ære for Højædle og Velbaarne Hr. Capitain *Christian* von *Rosenberg* og Frøken *Louise Bethune de Charost*, som paa samme Dag agte at indtræde i den søde Forlovelsesstand. Ja, min sødste Pastor! Jeg er det lykkeligste Asen, som findes baade under Solen og under Maanen; *Louise* elsker mig – det er Textens Ord.

Men det er sandt: Du er en smuk ordentlig, adstadig, bestemt, systematisk Herre, som ikke lider en altfor rhapsodisk Galimatias: jeg skal stræbe at nedtvinge min forliebte Gallopade til en jevn historisk Pasgang.

Som jeg nu skal fortælle: jeg reed da igaar atter herud. Min tilkommende Svigerpapa var som sædvanlig mild og venlig; men dog lidt veemodigt stemt – Mama og *Louise* ligesaa. Her maa sonderes! tænkte jeg. Jeg bliver alene med Fatter, og begynder saa smaat at føle mig for – da slipper det ud: Lejen er ham opsagt – han skal herfra –

Stakkels Louis!

han skal forlade Rougemont, det kjere Rougemont, hans Fødested, hvor han har tilbragt sin Barndom og sexten lykkelige Mænddoms Aar. Stedets Ejermand er død, og har testamenteret det til Jesuiterne. Familien har vel det, hvormed den saa taalelig kan slaae sig igjennem; men at forlade Rougemont! – Da farer der mig en himmelsk Tanke gjennem Hovedet: jeg springer op, griber begge hans Hænder, og siger: „Jeg har et Rougemont der hjemme!” – Han trykkede mine Hænder til sit Bryst, Taarer trillede ned over hans Kinder: „For mig maaskee, kjere Capitain!” sagde han langsomt, „men –;” Jeg slap hans Hænder, og sprang afsted ind i Haugestuen til Moder og Datter. „Madame! – Mademoiselle!” begyndte jeg, „Jeg er Adelsmand, jeg ejer et godt Gods – er fri – min egen Herre! –” *Louise* blegnede – „Jeg – jeg nedlægger min Frihed, min Formue, mit Sværd for den elskede *Louise*s Fødder.” Frue *Charot* rejste sig med Værdighed; en svag Rødme viste sig og forsvandt i hendes ædle majestætiske Ansigt. „Hr. Capitain!” sagde hun, „De nærmer Dem en Familie, som er fattig, huusvild, fremmet –” „– fremmet?” afbrød jeg, „fremmet? Vor Tænkemaade er eens, vor Religion ligesaa – og dersom Kjerlighed er et Baand mellem Ligesindede –” *Louise* traadte hen for mig; hun rødmede, som den nysudsprungne Rose; hendes dejlige Øjne svømmede i Taarer; et Smil bævede om hendes søde Muud. Hun rev sin Handske af, og rakte mig sin Alabastes Haand: „Hr. Capitain!” sagde hun, med sin Englestemme, „jeg elsker Dem – gjør mine Forældre lykkelige!” Jeg trykkede hende til mit lyksalige Hjerte. – Moderen lagde sine Hænder velsignende paa vore Hoveder. *Louise* havde skjult sit Ansigt ved mit Bryst; hun saae ivejret, og sagde med hiin fortryllende skjelmiske Mine: „Men eet Vilkaar! Ingen Mundkurv!” „Ingen!” raabte jeg, og gav og tog det første Kys: „ingen uden dennel!” Hun fløj fra mig om Moderens Hals – om Faderens, der i Døren havde været Vidne til denne rørende Scene.

Men for denne ny Historie vil Du vel ikke skjænke mig Slutningen af den gamle? Du ønsker vel at vide, hvorledes vor stakkels *Louis* gjenfandt sin *Annette*? Han skal selv fortælle det!

„Min kjere Søn!” sagde han i Morges, medens vi en Timestid havde Ro for Damerne, „De mindes maaskee den sidste Gang, jeg var hos Dem i B****, for at tage Afsked? De fulgte mig til R*****, og gav mig de meest rørende Beviser paa deres Velvillie for mig. Jeg troer ikke, at jeg, saa ømt, som jeg burde, besvarede deres barnlige

St. St. Blicher

Kjertegn – ak! mit Hjerte var i Frankrig, min Sjæl var heftig bevæget af Længsel, og af et dunkelt Haab, et Brev fra min republicanske Ven *Petit* havde vakt."

"Han skrev mig til: at han af en tilbagevendende Emigrert havde erfaret, at jeg opholdt mig i den danske Bye R*****; at Tingens siden min Flugt havde faaet en uhyre Forandring; at han var Ejer af Rougemont; og at det stod aabent for min Modtagelse! Forresten kunde jeg uden Fare komme tilbage, ja maaskee endog finde en fordelagtig Ansættelse i den ny Regjering's Tjeneste. Han endte med at bede mig fremskynde min Hjemrejse, da kjere Venner med Utaalmodighed ventede mig."

"Jeg rejste, jeg ilde, jeg naaede Rougemont. Haugeporten *der* stod paa Klem. Dybt bevæget af smerteglade Følelser, af Lyse og af mørke Erindringer nærmede jeg mig Huset. Udenfor paa Trappen sad en lille nyskelig Glut og bandt Krands – Himmel! det var min *Annette* op ad Dage – livagtig som jeg for tyve Aar saae hende paa Engen. Jeg tog hende paa mine Arme, og bedækkede hendes venlige Ansigt med Kys. „Hvis er Du, lille Engel!" sagde jeg. „Jeg er Moders," svarte Barnet. „Er Du ikke ogsaa Faders?" spurgte jeg. „Faders?" svarede hun, og saae forundret paa mig, „jeg har ingen Fader." „Hvad hedder da din Moder?" spurgte jeg igjen. „Hun hedder Mama," svarte Glutten. Idet samme hørte jeg et Skrig – jeg saae op – *Annette* stod for mig, bleg, skjælvende af Glæde, nær ved at segne i Afmagt. Ja! min Søn! det var hende – det var min elskede, min tabte Hustru; og Barnet – det var deres *Louise*."

"Hvorfor skulde jeg forsøge at skildre vor Henrykkelse? det var en Umulighed. Det var eet af de Forspil paa Evighedens Glæder, som et naaderigt Forsyn giver os svage, vankelmodige Mennesker – et Glimt af Gjensynets Fryd i det himmelske Fædreland – en Ahnelse om Saligheder, for hvilke de Dødelige endnu intet Ord have fundet."

"De er vist ligesaa forundret – om ikke ligesaa henrykt – som jeg over min *Annettes* underfulde Frelse? Hør! kjere Søn! – Da hun med unævnelig Smerte havde maattet rive sig løs fra sin af Forfærdelse hendaanedede Ægtefælle, og blev ført for Bloddommerne, indgjød hendes bestemte Svar og Væsen, hendes heroiske Kulde – ak! de vidste ikke, at det var den haabløse Fortvivlelses – disse en Slags Deeltagelse: – hun blev frikjendt. O Gud! hendes Frihed var hende endnu til ingen Gavn – i samme Øjeblik, som den forkyndtes hende,

Stakkels Louis!

var hendes Forstand borte. Een af Tilskuerinderne, en velhavende Kone, følte Medlidenhed med hendes Tilstand. Hun lod hende føre til sit Huus, og pleje med megen Omhu, indtil hun efter fire Maaneders Forløb atter blev sig selv mægtig. Hun spurgte om mig: jeg var guillotineret tilligemed min Fader -- vi stode jo Begge paa de Henrettedes Liste. Denne sørgelige Underretning skulde maaskee have berøvet hende Livet, dersom hun ikke havde føit, at hun snart skulde give det til en faderløs Skabning -- en Arvedeel, et betroet Klenodie fra den dyrebare, hedenfarne Ægtefælle. Denne Forestilling gav hende Styrke. Hun aabenbarede sin Tilstand og sin hele Historie for Madame *Petit*. -- Det var hende, vor *Petits* Kone; han selv var ved Armeen. Hun unddrog hende ikke sin moderlige Kjerlighed; men beholdt hende hos sig, og underholdt hende, tilligemed min Datter -- som Moderen efter mig havde kaldt *Louise* -- i næsten fire Aar."

„Ved denne Tids Forløb kom *Petit* tilbage, som General, Ridder og Invalid. Da han hørte hvem *Annette* var, overraskede han hende med den for hende bartad utroelige Efterretning om min Frelse, og indgjød hende det meget sandsynlige Haab, at jeg endnu maatte være iliv. Førend han endnu havde kunnet anstille Undersøgelser over mit Opholdsted, begav det sig saa heldigt, at en fra Danmark hjemkommende Adelsmand i et Selskab, hvor *Petit* var tilstede, kom til at nævne mig, og mit daværende Hjem. Og saaledes kaldtes da deres stakkels, landflygtige, venne- og frendeløse *Louis* tilbage til sin Fødestavn, til en Hustrues Barm, hvem han længe havde begrædt, som et Byrte for Graven, og til en Datters Omfavnelse, hvis Tilværelse han aldrig havde ahnet."

„Den gode *Petit* overlod mig Rougemont til Afbenyttelse; og vilde maaskee ganske have overdraget mig Samme, dersom ikke Døden -- en Følge af hans Saar -- havde snarligen bortkaldt ham. Hans Kone fulgte ham hastigt efter. De havde ingen Børn og Rougemont tilfaldt en Broder af hende, hvis nylig indtrufne Død gjør mig huusvild. En Capital, som min Fader havde tilgode i Arras, og som Skyldneren var saa særlig, efter min Hjemkomst at udbetale mig, har hidtil sikkrret mig for Mangel; men har aldrig kunnet gjøre mig rüg nok til at kjøbe denne mig saa dyrebare Ejendom. Jeg har gjentagne Gange søgt om Ansættelse baade hos den forrige, og den nærværende Regjering; men altid forgjæves: en mægtig Mand ved det napoleonske Hof havde

St. St. Blicher

været min Faders uforsonlige Fjende. Han vidste smidigen at lempe sig efter Tiderne: at ombytte den trefarvede Cocarde med den hvide, og indsmigre sig hos Bourbonnerne. Han og hans Familie blomstrer endnu frodigt i Hoffets Solglands, og derfor er det for mig ingen Lykke at vente i mit kjære, ulykkelige Fædreland. Og derfor, kjære Søn! vorder ogsaa det Offer, De fordrer af mig, af desmindre Værdie. Ja! vi ville Alle i deres venlige Danmark, i dette den huuslige Lyksaligheds, den borgerlige Friheds trygge Hjem tilbringe den Tid, som Forsynet endnu forunder os til at prise Viisdommen og Godheden i dets ubegribelige Styrelse.”

Og nu, du Elskelige! – ah! der staaer hun den Engel, og kikker mig over Skulderen – saa maa jeg slutte! Paa Mandag otte Døge bryder vort Regiment op, for at afløses af et andet. Om en Maaned i det seneste lader Du din Kirke pent oppynte med grønne Qviste og Blomster, og bereder Dig paa en fransk Vielsestale, for standsmæssigen at copulere den himmelske *Louise* til hendes lyksalige *Christian von Rosenberg*.

Jøderne paa Hald

Den nuværende Gaard af dette Navn er den fjerde, som har været opbygget paa et Jordsmon af nogle Tusinde Alens Omkreds. Intersteds i Landet findes saa talende Mærker af Tidens ødelæggende Vælde, eller rettere af Menneskers Foranderlighed. Man skulde troe, at Aandeverdenens dunkle Magter havde buset her, og Tid efter anden fordrevet de legemlige Beboere: saaledes – siger Man – flytter Ræven ud, naar den maae dele sin Bolig med den dagskye Grevling.

Den allerældste Borg, hvis Tomt endnu hedder *Gammelbald*, laac paa en fordm omflydt Høj i den sydvestlige Ende af Søen. En skummel Krog, paa tre Sider omgivet af høje, skovgroede Bakker, og kun aaben mod Norden. Paa denne Kant sees Viborg i en Miilsvejs Afstand. Man kan forestille sig *Gammelbald* som en Røver, der lurende har ligget paa Udkik efter Landets ældgamle Hovedstad. Dens Opbygger omtaler Sagnet ikke; men vil, at „*Ebbe og Aage*, de Helledø to,” som i Kong *Smies* Hungerstid førte Longobarderne ud mod Søndén, skulle have boet her; samt at den danske „*Artbur* med det runde Bord” „*Stærk Tidrik* og hans Kæmper” her have huseret. Den sidste Beboer var hiin djærve, trodsige Riddersmand, *Niels Bugge*, hvem Dannekongen forgjæves søgte at betvinge med Vaabenmagt, og som kun maatte bukke under for Snigmorderdolken.* Han skal have nedrevet *Gammelbald*, og af dets Ruiner opbygger der *andet*, siden saakaldte *Hald Sloi*, ligeledes paa en Banke i Søen; men længere mod Nord. Her var det han udholdt Belejringen; ligeoverfor paa Fastlandet sees endnu Levningerne af den saakaldte „Kongens Skandse.” Og her vorder Skuepladsen for den Begivenhed, som indeholdes i efterfølgende Haandskrift. Middelalderens *Hald* stod fra

* Paa givet Lejde drog han til Middelfart, hvor *Valdemar* opholdt sig; men blev her lumskelig myrdet. For at vælte Skylden fra sig selv, paa lagde Kongen Borgerne en aarlig Skat, som endnu den Dag i Dag udredes under Navn af Hr. *Bugges Mandebod*.